

Примена принципа слободне провенијенције у Архиву Југославије

АПСТРАКТУМ: Чланак разматра стање преузетих фондова законодавних, управних и осталих органа, организација, установа Краљевине Југославије и социјалистичке Југославије из периода 1944–1953, настојања да се они доведу у првобитни ред, разлоге који су утицали на опредељење за принцип слободне провенијенције, његове облике и информативним средствима о грађи фондова обрађеним по том принципу.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: принцип слободне провенијенције, принцип провенијенције, стање архивске грађе, архивирање, класификација архивске грађе, систематизација архивске грађе, јединица описа, сумарно-аналитички инвентар

„Примљени материјал је једна гомила разноразних аката и књига који су достављени са разних страна, и не само да не представљају извесну целину, већ се не може успоставити никакав континуитет тих аката. Случајно су се нашле приликом предаје овог материјала извештан број помоћних књига који немају никакве везе са материјалом...“¹ У оваквом стању преузела је Државна архива ФНРЈ, како се првобитно звао Архив Југославије, један од првих фондова, крајем јануара 1953. године. Следећег месеца примила је други фонд „... у сандуцима и у прилично расутом стању.“² У сличном стању преузета је грађа већине фондова законодавних, управних и осталих органа, организација и установа Краљевине Југославије, а нарочито социјалистичке Југославије из периода 1944–1953. године. На стање фондова утица-

---

¹ АЈ – 2, Досије фонда Савета за саобраћај и везе, Записник о раду на сређивању делимичног архивског материјала Савета за саобраћај и везе Владе ФНРЈ, бр. 52/2, 19. мај 1953, Записник о смештају делимичног архивског материјала Савета за саобраћај и везе, бр. 52/3, 19. мај 1953.

² Архива писарнице Архива Југославије, Записник о раду на сређивању материјала регистратуре Новинарске и дипломатске високе школе и постављање у првобитно стање, бр. 156/2, 19. мај 1953, Записник о смештају архивског материјала Новинарске и дипломатске високе школе, бр. 156/3, 28. септембар 1953.

ла су ратна дејства, окупација, реорганизације, пресељавања, чување у неадекватним условима, несавесно поступање стваралаца и ималаца.³

Архив Југославије је фондове, поготово веће, преузимао у више наврата. Највећи део грађе обично је преузимао од последњег имаоца, а остале мање делове, понекад једну фасциклу или свежањ, од других установа. Грађа већине фондова није била у регистратурском поретку, већ је била несређена, непописана, неразграничена и неретко без записника о примопредаји, тако да су недостајали основни подаци о садржају, ствараоцима, граничним годинама, количини, степену комплетности и очуваности. Известан број фондова је био елементарно сређен и пописан. Грађу су током припрема за примопредају углавном сређивали имаоци, а не ствараоци. Приликом сређивања, они нису реконструисали првобитни ред, тако да ти фондови нису преузети у првобитном већ у постојећем реду. Садржај фасцикле, кутије или свежња је веома уопштено описан или је само наведен распон бројева предмета или аката.

Одмах после преузимања првих фондова, Архив Југославије отпочео је, у пролеће 1953, са њиховим сређивањем. „Циљ је био да се предузму само најнеопходније мере заштите од физичких и микробиолошких оштећења, а у архивистичком смислу фонд доведе у регистратурско стање.“⁴ Сређивање фондова заснивало се на принципу провенијенције. Овај принцип се примењује ако је стваралац фонда имао уређен систем канцеларијског пословања, односно евидентирања, сигнирања и архивирања предмета. Административне књиге (деловодни протоколи, регистри) могу се у том случају користити као информативна средства. Он се примењује када је првобитни регистратурски поредак поремећен, али се може реконструисати помоћу књига евиденција и класификационих знакова на актима. Принцип провенијенције значи да у сваком фонду треба чувати његов првобитни ред, а ако је он поремећен потребно га је реконструисати.

Првих десетак година приликом сређивања фондова задржаван је регистратурски поредак, а где га није било реконструисан је, где је то било могуће. Међутим, у делу грађе, нарочито већих фондова, било је немогуће успоставити првобитни ред, због великог броја грешака или одсуства било каквих ознака о архивирању предмета. На то је утицало, регистратурско по-

³ Грађа Министарства електропривреде Владе ФНРЈ је била „...у потпуно хаотичном стању. Наиме, по поду, односно бетону су стајале гомиле разбацаних и поцепаних аката, разне садржине и вредности, коју је свако, ко је хтео, могао употребити у разне сврхе. С обзиром да архива није била сложена и под кључем може се претпоставити да је до тог употребљавања стварно и долазило и да се због тога не може констатовати у којој је и у коликој мери архива мањкава, уништена, оштећена или на ма који начин учињена неупотребљивом.“ АЈ-59 (Савет за енергетику и екстрактивну индустрију Владе ФНРЈ) –6-22, Записник од 15. јуна 1951, акт бр. 5012, 22. јуна 1951. У сличном стању била је и грађа других фондова органа и организација Владе ФНРЈ, али и осталих установа.

⁴ Архива писарнице Архива Југославије, Записник са састанка Одељења за сређивање и обраду архивског материјала, одржан 16. фебруара 1959.

словање стваралаца фондова које је било неуједначено, без система, принципа и правила. Начин евидентирања, сигнирања и архивирања предмета често се мењао зато што једно време нису постојали било какви прописи о канцеларијском пословању, а после доношења због недоследности у њиховој примени.⁵ Поједине установе решавале су ово питање интерним упутствима која најчешће нису доследно примењивана. Недоследност је нарочито видљива код архивирања предмета. Део грађе је одлаган по систему фасцикулације или у досијеа, а други део по деловодном броју. Списи који се односе на исто питање, проблем или задатак, често су у току једне, а камоли више година, одлагани под различитим класификационим знацима. У деловодницима и на актима нередовно су или нису уопште уписиване сигнатуре предмета. Акта једног предмета нису повезивана преко књига, нити физички спајана. Тако су у истој фасцикли архивирани акти предмета у вези са пословима и задацима разних организационих јединица, што је отежавало увид у садржај грађе и проналажење предмета о одређеној теми. Код већине фондова знатна количина грађе носи само ознаку „а/а“ без икаквих података о архивирању. Део грађе, понекад се ради о садржајно најзначајнијим деловима фонда (записници са разних састанака, анализе, извештаји, програми, планови), уопште није заведен у деловодник. Административне књиге или нису уопште сачуване или су некомплетне, неуредно, неуједначено вођење и врло често нису могле бити у функцији информативног средства.⁶

---

⁵ Начин пословања и руковања службеним актима у Краљевини Југославији регулисао је *Пословник за опште управне власти*, Службене новине КЈ, бр. 270, 18. новембар 1931. У социјалистичкој Југославији прво је донето *Упутство о увођењу једнообразног деловодника за послове опште администрације*, Службени лист ФНРЈ, бр. 5, 25. јануар 1950, а затим *Уредба о канцеларијском пословању* и *Упутство за извршење Уредбе о канцеларијском пословању*, Службени лист ФНРЈ, бр. 50, 4. децембар 1957.

⁶ О регистратурском пословању и стању грађе стваралаца фондова види досијеа и историјске белешке инвентара фондова: Министарство унутрашњих послова КЈ, Министарство трговине и индустрије КЈ, Министарство просвете КЈ, Министарство финансија КЈ, Двор КЈ, Централна управа за трговачки промет са иностранством, Министарство аграрне реформе КСХС и друге установе аграрне реформе и колонизације, Емигрантска влада КЈ, Министарство саобраћаја КЈ, Генерална дирекција државних железница КЈ, Централни пресбирио, Министарство социјалне политике и народног здравља КЈ, Министарство шума и рудника КЈ, Министарство вера КСХС, Министарски савет КЈ, Државна хипотекарна банка, Опште југословенско банкарско друштво, Средишња управа за посредовање рада, дипломатско-конзуларна представништва КЈ у Турској, Румунији, Мађарској, Италији, Француској, Шведској, Белгији, Португалији, Канади, САД, Аргентини и другим државама, Савет за пољопривреду и шумарство Владе ФНРЈ, Савет за машиноградњу Владе ФНРЈ, Министарство електропривреде Владе ФНРЈ, Комитет за електропривреду Владе ФНРЈ, Министарство лаке индустрије Владе ФНРЈ, Министарство тешке индустрије Владе ФНРЈ, Министарство индустрије Владе ФНРЈ, Министарство федералних јединица ДФЈ, Генерална дирекција металургије Владе ФНРЈ, Министарство рударства Владе ФНРЈ, Министарство рада Владе ФНРЈ, Комитет за заштиту народног здравља, Комитет за социјално старање Владе ФНРЈ, Привредни савет Владе ФНРЈ, Генерална дирекција за нафту и плин, Министарство правосуђа ФНРЈ, Комисија за аграрну реформу и колонизацију, Генерална дирекција за црну металургију Владе ФНРЈ, Генерална дирекција за машино-

У сличном стању био је и фонд Министарства трговине и индустрије Краљевине Југославије, па је 1962. године „... одлучено да се приђе сређивању поделом целокупне грађе на одељења чиме би се на објективан начин кроз организацију установе и поделу надлежности и послова унутар ње грађа могла садржајно приближити истраживачу...“⁷ Фонд је сређен по принципу слободне провенијенције, који се од тада углавном примењује приликом сређивања фондова законодавних, управних и осталих органа, организација и установа Краљевине Југославије, а нарочито социјалистичке Југославије из периода обнове 1944–1953. године.

Да би се одабрао принцип, најпре се напише прелиминарна историјска белешка фонда преузетог на сређивање и обраду. На основу историјата, унутрашње организације, регистратурског пословања, стања и значаја ствараоца фонда, класификационим планом утврђује се и образлаже принцип по коме ће се фонд средити. Код фондова који нису били регистратурски сређени и није било могуће реконструисати првобитни ред, који су некомплетни, оптерећени неразграниченом грађом и безвредним регистратурским материјалом и чије административне књиге нису могле бити у функцији обавештајног средства, примењен је принцип слободне провенијенције. Овај принцип поштује јединство и границе ствараоца фонда, али не и систем рада регистратуре. Примена овог принципа не заснива се на систему који је примењивао стваралац фонда, већ на слободном опредељењу архивисте, који може, али и не мора задржати поједине облике административног пословања. Овај принцип пружа широке могућности стручних решења током сређивања и обраде грађе. Његовом применом долази се до одговарајућих садржајних целина, јасније оцртава организациона структура ствараоца фонда

градњу Владе ФНРЈ, Савет за прерађивачку индустрију Владе ФНРЈ, Главна дирекција савезне индустрије мотора, Централно веће Савеза синдиката Југославије, Главна управа за план, Генерална дирекција за угаљ, Главна дирекција савезне индустрије ватросталног материјала, Генерална дирекција за производњу и прераду нафте, Генерална дирекција савезне металне индустрије, Антифашистички фронт жена Југославије, Социјалистички савез радног народа Југославије, Савез студената Југославије, Министарство државних набавки Владе ФНРЈ, Комитет за културу и уметност при Влади ФНРЈ, Комитет за школе и науку при Влади ФНРЈ, Савет за науку и културу Владе ФНРЈ, Савезна планска комисија, Председништво Владе ФНРЈ, Репарациона комисија при Влади ФНРЈ, Економски институт, Савет за енергетику и екстрактивну индустрију Владе ФНРЈ, Дирекција за електрификацију, Државно омладинско предузеће „Аутопут“, Државна комисија за утврђивање ратних злочина окупатора и њихових помагача, Комисија за ванредни увоз Владе ФНРЈ, Главна дирекција савезне електроиндустрије, Генерална дирекција савезне хемијске индустрије, Савезна комисија за преглед филмова, Министарство трговине и снабдевања Владе ФНРЈ и других архивистички обрађених фондова.

⁷ Архива писарнице Архива Југославије, Извештај о раду Државног архива ФНРЈ за 1962. годину, прилог: Извештај о раду на сређивању фонда Министарства трговине и индустрије КЈ

и његове надлежности. Фонд се доводи у поредак који истраживачима омогућава брзо проналажење грађе у вези са одређеном темом.⁸

Најчешћи облици принципа слободне провенијенције су облик организационе структуре или облик функције и делатности ствараоца фонда. Ако је стваралац фонда имао постојану унутрашњу организацију која одражава процес рада, примењен је облик организационе структуре.⁹ Међутим, код фондова чија се унутрашња организација често мењала или се уопште

---

⁸ О принципу провенијенције и принципу слободне провенијенције види: *Из архивистике. Приручник за службенике архива*, Београд 1959, 120–124; *Приручник из архивистике*, Загреб 1977, 110–122; Иванка Брук, Љубодраг Поповић, *Архивистика*, Београд 1986, 72–77; Богдан Лекић, *Архивистика*, Београд 2006, 129–130; *Теорија и пракса архивске службе СССР*, Београд 1962, 42–44; Т. П. Шеленберг, *Модерни архиви. Принципи и техника рада*, Београд 1968, 163–185; Герхард Енберс, *Послови у архиву*, Београд 1981, 94–117; *Приручник из архивистике*, Београд 1981, 67–69; Даница Гавриловић, *Научнотехничка обрада савремених фондова с посебним освртом на искуства Архива Србије*, Архивски преглед, бр. 1–2, Београд 1968, 56–77; Маргарета Јововић, *Анализа методолошко-технолошког поступка садашњег начина сређивања грађе у Архиву Југославије*, Билтен (Архив Југославије), бр. 1 (1980), 56–70; Богдан Лекић, Маргарета Јововић, Милица Милићевић, *Теоријско-практично сагледавање сређивања грађе фондова по принципу слободне провенијенције и израде инвентара*, Билтен (Архив Југославије), бр. 4 (1982), 69–86; *Упутство за сређивање фондова органа управе радних, друштвенополитичких и других организација*, Архивски преглед, бр. 1–2, Београд 1973, 177–191; *Упутство за сређивање и обраду архивских фондова и израду информативних средстава у Архиву Југославије*, изд. Архив Југославије, Београд 1994.

⁹ Облик организационе структуре примењен је приликом сређивања фондова: Министарство унутрашњих послова КЈ, Министарство трговине и индустрије КЈ, Министарство просвете КЈ, Министарство финансија КЈ, Двор КЈ, Централна управа за трговачки промет са иностранством, Министарство саобраћаја КЈ, Генерална дирекција државних железница КЈ, Савет за машиноградњу Владе ФНРЈ, Министарство електропривреде Владе ФНРЈ, Комитет за електропривреду Владе ФНРЈ, Министарство лаке индустрије Владе ФНРЈ, Министарство тешке индустрије Владе ФНРЈ, Министарство индустрије Владе ФНРЈ, Генерална дирекција металургије Владе ФНРЈ, Министарство рударства Владе ФНРЈ, Министарство рада Владе ФНРЈ, Комитет за заштиту народног здравља, Комитет за социјално старање Владе ФНРЈ, Привредни савет Владе ФНРЈ, Генерална дирекција за нафту и плин, Министарство правосуђа ФНРЈ, Генерална дирекција за црну металургију Владе ФНРЈ, Генерална дирекција за машиноградњу Владе ФНРЈ, Савет за прерађивачку индустрију Владе ФНРЈ, Главна дирекција савезне индустрије мотора, Централно веће Савеза синдиката Југославије, Главна управа за план, Генерална дирекција за угаљ, Главна дирекција савезне индустрије вагросталног материјала, Генерална дирекција за производњу и прераду нафте, Генерална дирекција савезне металне индустрије, Антифашистички фронт жена Југославије, Социјалистички савез радног народа Југославије, Савез студената Југославије, Министарство државних набавки Владе ФНРЈ, Комитет за културу и уметност при Влади ФНРЈ, Комитет за школе и науку при Влади ФНРЈ, Савет за науку и културу Владе ФНРЈ и других фондова. Овај облик примењен је приликом сређивања обједињених фондова: Министарство аграрне реформе КСХС и друге установе аграрне реформе и колонизације, Емигрантска влада КЈ, Савет за пољопривреду и шумарство Владе ФНРЈ, Министарство федералних јединица ДФЈ, Комисија за аграрну реформу и колонизацију.

није могла реконструисати, примењен је облик функције и делатности ствараоца фонда. Овај облик погодан је и за сређивање збирки.¹⁰

Приликом сређивања фондова по принципу слободне провенијенције настојало се да грађа буде класификована и систематизована тако да одражава организациону структуру, односно функције и делатности ствараоца фонда. Ако је фонд сређиван по принципу слободне провенијенције – облик организационе структуре, грађа је, у зависности од величине и разгранатости унутрашње организације ствараоца фонда, класификована на најкрупније организационе јединице, секторе, управе, одељења, а унутар њих на одсеке, реферате, службе и групе.

Када је фонд сређиван према облику функције и делатности класификационе групе су формиране од докумената који се садржајно међусобно искључују. То се није могло увек постићи, јер су документи на основу садржаја могли бити класификовани у неколико група. Познато је да један документ може обухватати низ података који се односе на више тема. Овакво стање је превазилажено приликом описивања садржаја јединица описа, путем напомена о грађи у вези са одређеним темама и израдом регистара или индекса, као помоћних обавештајних средстава.

Током класификације и систематизације грађе фонда који се сређује по принципу слободне провенијенције формиране су јединице описа по номиналном, предметном, кореспондентском, географском или ауторском критеријуму. Оне могу бити предмет, књига, али у већини случајева то су досијеа сачињена од више предмета која се односе на исту материју, место, правно или физичко лице.¹¹

---

¹⁰ По облику функције и делатности сређени су фондови Централни пресбиро, Министарство социјалне политике и народног здравља КЈ, Министарство шума и рудника КЈ, Министарство вера КСХС, Министарски савет КЈ, Државна хипотекарна банка, Опште југословенско банкарско друштво, Средишња управа за посредовање рада, дипломатско-конзуларна представништва КЈ у Турској, Румунији, Мађарској, Италији, Француској, Шведској, Белгији, Португалији, Канади, САД, Аргентини и другим државама, Савезна планска комисија, Председништво Владе ФНРЈ, Репарациона комисија при Влади ФНРЈ, Економски институт, Савет за енергетику и екстрактивну индустрију Владе ФНРЈ, Дирекција за електрификацију, Државно омладинско предузеће „Аутопут“, Државна комисија за утврђивање ратних злочина окупатора и њихових помагача, Комисија за ванредни увоз Владе ФНРЈ, Главна дирекција савезне електроиндустрије, Генерална дирекција савезне хемијске индустрије, Савезна комисија за преглед филмова, Министарство трговине и снабдевања Владе ФНРЈ и других фондова. Овај облик примењен је и приликом сређивања збирки Јована Јовановића Пижона, Милана Стојадиновића, Ђуре Поповића, Саве Косановића и других.

¹¹ Основни циљ сређивања фонда Министарства просвете КЈ, по принципу слободне провенијенције је био да се формирају досијеа правних и физичких лица из области просвете, науке, културе, издвоји персонална грађа и безвредни регистратурски материјал. Један од разлога било је манипулисање грађом, односно проналажење предмета о одређеној теми. Да би, наиме, истраживач уз помоћ запосленог у Архиву Југославије дошао до грађе у вези са једном гимназијом требало је много времена. Издвојена грађа гимназије у ствари је представљала њен досије. После употребе предмети су враћани у бројне фасцикле и тако је досије гимназије растуран, да би се неком другом приликом опет формирао, а затим поново расформирао. Сређивањем фонда по прин-

Паралелно са класификацијом и систематизацијом грађа се разграничава и издваја безвредни регистратурски материјал. У грађи која је обично преузимана под називом последњег ствараоца налазила се и грађа готово свих установа које су обављале послове из одређене области. Скоро да нема фонда из којег током сређивања нису издвојени мањи или већи делови, а понекад и цели фондови.¹²

Иако су ствараоци и имаоци, обично због недостатка смештајног простора, повремено издвајали и уништавали грађу која за њих није имала оперативну вредност, фондови су, нарочито они велики, оптерећени безвредним регистратурским материјалом. Питање валоризације регистратурског материјала поставило се већ током сређивања првих фондова. Увидело да они, поред дупликата и мултипликата, садрже велику количину материјала који по свом садржају немају ни оперативни значај, а камоли значај за науку. Првих неколико година приликом сређивања није издвајан безвредни регистратурски материјал, пре свега зато што је у време општег спасавања грађе била пракса да се сва грађа преузима и чува, односно ништа не издваја за уништење. Тако је Архив преузео и средио регистратурски материјал који би у редовним условима био издвојен у регистратури. Недостатак простора за преузимање и смештај нових фондова и отежан приступ грађи, утицали су да Архив од 1958. године отпочне издвајање безвредног регистратурског материјала приликом сређивања и обраде фондова.¹³ Од тада се, у складу са једним од основних архивистичких принципа по коме се фондови не могу сматрати сређеним и обрађеним ако из њих није издвојен безвредни регистратурски материјал, током класификације и систематизације грађе врши и валоризација. Грађа се валоризује на основу садржајне вредности докумената, значаја ствараоца, времена и места настанка, степена комплетности, спољних обележја и других критеријума.¹⁴

Сређивање грађе по принципу слободне провенијенције наметнуло је израду нове врсте информативног средства. Обавештајно средство, урађено за грађу сређену по принципу слободне провенијенције, названо је сумарно-аналитички инвентар зато што представља прелазни облик између сумарног и аналитичког инвентара. Од сумарног инвентара разликује се у најважнијем делу, код описа садржаја грађе, који се креће на релацији од уопштава-

---

ципу слободне провенијенције формиране су јединице описа, тј. досијеа, која се брзо проналазе и достављају истраживачу, а после коришћења више се не растурају. Архива писарнице Архива Југославије, Записник са колегијума, 23. мај 1985, прилог: Информација о фонду Министарства просвете.

¹² О разграничењу грађе види досијеа и историјске белешке инвентара архивистички обрађених фондова наведених у напмени бр. 6.

¹³ Архива писарнице Архива Југославије, Извештај о раду у 1958. години, 02 бр. 333/2, 10. јануар 1959, Прилог: Годишњи извештај за 1958. годину групе за шкартирање и сређивање.

¹⁴ О издвојеном безвредном регистратурском материјалу током сређивања и обраде, види досијеа и историјске белешке инвентара архивистички обрађених фондова наведених у напмени б.

ња до аналитике. У зависности од значаја грађе, јединице описа су сажетије или опширније описане, а поједини важни документи анотирани, њихов садржај је детаљније описан. Приликом обраде у зависности од значаја и обима фонда рађени су регистри и друга помоћна обавештајна средства о грађи.¹⁵ Она нису била обавезна за сваки фонд већ је током обраде утврђивано да ли ће се радити. Крајем 1967. године прихваћен је предлог инвентара, а следеће године донето је упутство у форми закључака за инвентарисање сређених фондова.¹⁶ Одређена је структура (насловна страна инвентара, садржај, увод – историјска белешка, списак скраћеница, садржај пописа, попис архивских јединица, регистри, списак нових и старих сигнатура, белешка о количини грађе) и форма инвентара као основног научно-обавештајног средства о структури и садржају грађе.¹⁷

Имајући у виду различите приступе и одсуство једнообразности приликом решавања неких питања у току сређивања и обраде архивске грађе, као и потребе корисника, 1994. године донето је Упутство за сређивање и обраду архивских фондова и израду информативних средстава у Архиву Југославије. У складу са међународним стандардима за описивање архивске грађе Упутством је прописан образац за описивање и индексирање садржаја

---

¹⁵ Урађени су регистри и друга помоћна информативна средства о грађи фондова: Министарство социјалне политике и народног здравља КЈ, Министарство трговине и индустрије КЈ, Министарство вера КСХС, Министарство аграрне реформе КСХС и друге установе аграрне реформе и колонизације, Министарство индустрије Владе ФНРЈ, Савет за народно здравље и социјалну политику, Репарационе комисије при Влади ФНРЈ, Државна комисија за утврђивање ратних злочина окупатора и њихових помагача, Комисија за аграрну реформу и колонизацију.

¹⁶ Архива писарнице Архива Југославије, Извештај о раду Архива у 1967. години, бр. 316/1, 15. децембар 1967; Извештај о раду Архива Југославије за 1968. годину, 02 бр. 123/1, 26. март 1969.

¹⁷ Види инвентаре фондова: Министарство унутрашњих послова КЈ, Министарство трговине и индустрије КЈ, Министарство просвете КЈ, Министарство финансија КЈ, Двор КЈ, Министарство аграрне реформе КСХС и друге установе аграрне реформе и колонизације, Емигрантска влада КЈ, Министарство саобраћаја КЈ, Централни пресбиро, Министарство социјалне политике и народног здравља КЈ, Министарство шума и рудника КЈ, Министарство вера КСХС, Министарски савет КЈ, Савет за пољопривреду и шумарство Владе ФНРЈ, Савет за машиноградњу Владе ФНРЈ, Министарство лаке индустрије Владе ФНРЈ, Министарство тешке индустрије Владе ФНРЈ, Министарство индустрије Владе ФНРЈ, Министарство федералних јединица ДФЈ, Министарство рударства Владе ФНРЈ, Министарство рада Владе ФНРЈ, Комитет за заштиту народног здравља, Комитет за социјално старање Владе ФНРЈ, Привредни савет Владе ФНРЈ, Комисија за аграрну реформу и колонизацију, Антифашистички фронт жена Југославије, Социјалистички савез радног народа Југославије, Савез студената Југославије, Министарство државних набавки Владе ФНРЈ, Савезна планска комисија, Председништво Владе ФНРЈ, Репарациона комисија при Влади ФНРЈ, Економски институт, Државно омладинско предузеће „Аутопут“, Државна комисија за утврђивање ратних злочина окупатора и њихових помагача, Комисија за ванредни увоз Владе ФНРЈ, Савезна комисија за преглед филмова, Министарство трговине и снабдевања Владе ФНРЈ и других архивистички обрађених фондова до 1994. године.

јединица описа.¹⁸ Упутством је предвиђена израда сумарног, сумарно-аналитичког и аналитичког инвентара, у зависности од начина сређености, описа садржаја и значаја грађе. Од 1994. приликом обраде фондова обавезно се раде индекси, као помоћни информативни апарат.¹⁹

Због приметне разлике како у начину уношења података, тако и у коначном изгледу, донети су 1997. Стандарди за израду штампаног инвентара којима су детаљно разрађени структура (насловна страна, преглед промена назива ствараоца фонда, садржај инвентара, историјска белешка, структура архивске грађе фонда, опис јединица описа, попис административних књига, индекси архивске грађе фонда, попис прилога и други елементи) и облик инвентара. Израда информативних средстава је прилагођена аутоматској обради података преко које се обезбеђује претраживање описа садржаја архивске грађе и свих других релевантних података о фонду.²⁰ Сумарно-аналитички инвентар показао се функционалним у пракси јер задовољава потребе истраживача.

---

¹⁸ Образац садржи следеће рубрике: бројеве фонда, класификационе групе, фасцикле и јединице описа; упутна одредница; фолијација; сигнатура микрофилма; називе јединица описа и врсте документа; распон година грађе; оригиналност; назив аутора библиографске јединице; назив страног језика; именски, географски, институционални и тематски индекс; напомена; садржај – опис садржаја јединице описа.

¹⁹ Током описивања садржаја јединица описа индексирана је грађа дипломатско-конзуларних представништава КЈ, Министарства правосуђа ФНРЈ, Комитета за културу и уметност Владе ФНРЈ, Комитета за школе и науку Владе ФНРЈ, Савета за науку и културу Владе ФНРЈ, Министарства електропривреде Владе ФНРЈ, Комитета за електропривреду Владе ФНРЈ, Дирекције за електрификацију, Савета за енергетику и екстрактивну индустрију Владе ФНРЈ као и других фондова архивистички обрађених после 1994. године.

²⁰ Према Упутству и Стандардима урађени су инвентари архивистички обрађених фондова дипломатско-конзуларних представништава КЈ, Министарства правосуђа ФНРЈ, Комитета за културу и уметност Владе ФНРЈ, Комитета за школе и науку Владе ФНРЈ, Савета за науку и културу Владе ФНРЈ, Министарства електропривреде Владе ФНРЈ, Комитета за електропривреду Владе ФНРЈ, Дирекције за електрификацију, Савета за енергетику и екстрактивну индустрију Владе ФНРЈ као и других фондова архивистички обрађених после 1994. године.